

Οι «παντοτινοί πόλεμοι» και η Ελλάδα

ΓΝΩΜΗ
Του **Αντώνη Καμάρα**

Φθάνουμε στη διετή επέτειο του πολέμου στη Γάζα, που προκλήθηκε από την επίθεση, στις 7 Οκτωβρίου του 2023, της Χαμάς στο Ισραήλ και τη ναύαρχον από τη Χαμάς ισραηλινών αμάχων. Από ό,τι φαίνεται, θα ξεπεράσουμε και την τετραετή επέτειο του πολέμου στην Ουκρανία, που άρχισε με τη ρωσική εισβολή στις 24 Φεβρουαρίου του 2022. Δύο είναι τα βασικά ερωτήματα που προκύπτουν. Πρώτον, αν υπάρχουν κοινολογίες που έχουν προκαλέσει αυτούς τους παντοτινούς πολέμους (forever wars). Δεύτερον, ποια είναι η ανταπόκριση χωρών σαν την Ελλάδα στην αυξημένη πιθανότητα να εμπλακούν σε έναν τέτοιο πόλεμο και άρα στην ανάγκη να τον αποτρέψουν.

Στην κορυφή των εξηγήσεων των αιτίων των παντοτινών πολέμων, την οποία ο γράφων θα υποθέσει, τοποθετείται η παρακμή της PAX AMERICANA, της ικανότητας και της θέλησης δηλαδή των ΗΠΑ να αποτρέψουν ή περιορίσουν πολεμικές συρράξεις που απειλούν τη διεθνή σταθερότητα. Η ικανότητα των ΗΠΑ έχει περιοριστεί, όχι

επειδή έχει απομειωθεί η αμερικανική στρατιωτική ισχύ αλλά επειδή αυξήθηκε, σε βάθος χρόνου, η στρατιωτική ισχύ αντιπάλων των ΗΠΑ, κυρίως της Κίνας και δευτερευόντως της Ρωσίας. Η δε θέληση των ΗΠΑ να επιβάλουν την ειρήνευση, με την απειλή ή χρήση της στρατιωτικής ισχύος τους, έχει μειωθεί λόγω των αναποτελεσματικών πολεμικών παρεμβάσεων στο Ιράκ και το Αφγανιστάν μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις του 9/11. Οι πόλεμοι αυτοί, διαφεύγοντας οκτρά τις υποσχέσεις για, ακόμα, και τον δημοκρατικό μετασχηματισμό του Ιράκ και του Αφγανιστάν, υπέσκαψαν το αξιακό υπόβαθρο της PAX AMERICANA. Ως εκ τούτου σήμερα ανοικτά η διοίκηση Τραμπ δηλώνει ότι δεν την απασχολεί η ποιότητα διακυβέρνησης του πολιτεύματος ακόμα και σε χώρες συμμάχους των ΗΠΑ ή ενίοτε ακόμα και η συμπεριφορά τους στο διεθνές πεδίο.

Αναφορικά με τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, αυτό που γνωρίζουμε είναι ότι ο Πούτιν ανέλαβε μια μεθοδική προσπάθεια να αναβαθμίσει την ισχύ των ρωσικών ενόπλων δυνάμεων μετά την επιχειρησιακή υστέρηση στην οποία περιέπεσαν τη δεκαετία του 1990. Με την εξαίρεση της Συρίας, η ανάταξη των ρωσικών ενόπλων δυνάμεων χρησιμοποιήθηκε στον μετα-σοβιετικό κόσμο, στη Γεωργία το 2008, στην προαράτηση της Κριμαίας το 2014 και στην εισβολή στην Ουκρανία το 2022.

Ο διετής πόλεμος στη Γάζα αφορά την απουσία της θέλησης των ΗΠΑ να επιβάλουν την ειρή-

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΑΡ. ΦΩΤΟ/ΙΕΝΑΔ ΑΙ ΒΗΡΑΕ

Δύο χρόνια πόλεμο στη Γάζα (επάνω) και σχεδόν τέσσερα στην Ουκρανία (κάτω) με τεράστιο κόστος σε ανθρώπινες ζωές και υποδομές. Η εξέλιξη των πολεμικών συρράξεων δεν είναι προβλέψιμη ούτε ως προς το αποτέλεσμα ούτε ως προς τη διάρκειά τους

νευση και όχι την ικανότητά τους, που διατηρείται αλώβητη λόγω της εξάρτησης του Ισραήλ από την αμερικανική υποστήριξη, διπλωματική, οικονομική και εξοπλιστική. Βεβαίως οι προεδρικές εκλογές τον Νοέμβριο του 2024 στις ΗΠΑ συνέβαλαν στην απροθυμία της διοίκησης Μπάιντεν να υποχρεώσει το Ισραήλ σε παύση των πολεμικών επιχειρήσεων. Η σχεδόν παντελής αδιαφορία όμως της διαδοχής διοίκησης Τραμπ για το αξιακό πλήγμα στο διεθνές κύρος των ΗΠΑ από τις μαζικές απώλειες άμαχων Παλαιστινίων από τις επιχειρήσεις στη Γάζα των ενόπλων δυνάμεων του Ισραήλ είναι αυτό το στοιχείο που αναδεικνύει την παρακμή της PAX AMERICANA.

Αναπόφευκτα και αυτοί οι δύο πόλεμοι, μια που άρχισαν ή και συνεχίστηκαν, πέραν ενός σημείου, απέκτησαν μια ακόμα μεγαλύτερη δυναμική. Στην περίπτωση της Ρωσίας παρατηρούμε τη δημιουργία μιας πολεμικής οικονομίας όπου ολόένα και περισσότεροι πόροι ανακατευθύνονται στις πολεμικές επιχειρήσεις. Σύναιμα, άλλες χώρες, κυρίως η Κίνα, η Βόρεια Κορέα και το Ιράν - χώρες που αποσκοπούν στην περαιτέρω αποδόμηση της PAX AMERICANA - ενισχύουν τη ρωσική πολεμική προσπάθεια με προϊόντα διττής χρήσης, πολεμικό υλικό, ακόμα και στρατιώτες. Σε αντάλλαγμα παίρνουν, σε χαμηλό κόστος, ρωσικό πετρέλαιο και φυσικό αέριο και εξειδικευμένη πολεμική τεχνολογία. Αρα επιμηκώνεται η χρονική διάρκεια κατά την οποία η Ρωσία, με ίδιους και εισαγόμενους πόρους, είναι σε θέση να διεξάγει πολεμικές επιχειρήσεις στην Ουκρανία. Στην περίπτωση του Ισραήλ, όπως προαναφέραμε, η συνέχηση των πολεμικών επιχειρήσεων βασίζεται στη σχεδόν άνευ όρων αναπλήρωση από τις ΗΠΑ του αναλώμενου πολεμικού υλικού.

Και στη Ρωσία και στο Ισραήλ η μακροπρόθεσμη των πολεμικών επιχειρήσεων υπήρξε καθοριστικής σημασίας για την πολιτική επίβληση των σημερινών ηγετών τους. Τυχόν παύση των εχθροπραξιών στην Ουκρανία υπό τις σημερινές συνθήκες, δηλαδή με μια Ουκρα-

νία στο δυτικό στρατόπεδο και με μια ισχυρότατη πολεμική μηχανή, θα συνιστούσε σαφή ήττα για τον πρόεδρο Πούτιν και θα έδινε χώρο για μια πραξικοπηματική ενέργεια εις βάρος του. Αλλά και η παύση των πολεμικών επιχειρήσεων στη Γάζα θα απειλούσε τον ολόένα και αυταρχικότερο Νετανιάχου, μια και θα δημιουργούσε πολιτικό χώρο για τη διεξαγωγή επίσημης έρευνας για τις ευθύνες του αναφορικά με το πώς αιφνίδιασε η Χαμάς το Ισραήλ, για τη συνέχιση της δικής του με τις κατηγορίες για διαφθορά που τον απειλεί με φυλάκιση και βέβαια με τη διεξαγωγή εκλογών όπου, μη όντας πλέον πολεμάρχος, θα κινδύνευε να χάσει.

Οι συνέπειες αυτών των παντοτινών πολέμων για τη χώρα μας έχουν ήδη ενσωματωθεί στην πολιτική εθνικής άμυνας της κυβέρνησης, που πλέον βασίζεται στην παραδοχή της ανάγκης αποτροπής και/ή διεξαγωγής ενός τέτοιου πολέμου. Λειτουργούμε πια με την παραδοχή της αδιαφορίας των ΗΠΑ σε ένα επεισόδιο τύπου Ιμια και τη διολίσθηση ενός τέτοιου επεισοδίου από μια αυταρχική εσωτερικά και επιθετικά εξωτερικά Τουρκία σε έναν γενικευμένο πόλεμο με την Ελλάδα. Αυτό ελπίει το πλέγμα πολιτικών που έχει υποθέσει η κυβέρνηση, το οποίο καλύπτει ένα εύρος, από την ενίσχυση της αμυντικής βιομηχανίας, τη δημιουργία πραγματικής εφεδρίας, μέχρι και την απεκατάσταση του θεσμού της θητείας. Προς επίρρωση αυτής της διαπίστωσης δεν είναι τυχαίο ότι έχουμε, για πρώτη φορά τουλάχιστον στη Μεταπολίτευση, την ελκρινή αναγνώριση από την ελληνική κυβέρνηση ότι ο μεκτικός Στρατός Ήπείρου, επαγγελματιών και κληρωτών, χωρίς την αναγέννηση της θητείας δεν είναι συνολικά αξιόμαχος. Ακριβώς για να δημιουργηθεί, πάνω σε αυτή την ελκρινή βάση, η συνείδηση που απαιτούν οι απαραίτητες αλλαγές ώστε η χώρα να διεξαγάγει, αν χρειαστεί, έναν παντοτινό πόλεμο.

Ο κ. Αντώνης Καμάρας είναι ερευνητικός συνεργάτης του **ΕΛΙΑΜΕΛ**.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΑΡ. ΦΩΤΟ/ΑΝΤΩΝΗΣ ΠΥΚΑ